

[Frode Jakobsen.]

favn tag har fået klemt den sidste evne til indignation ud af livet.

Poul Dam: Om sommeren, når man har noget i retning af en slags ferie, hænder det undertiden, at man stiller sig selv det spørgsmål: hvad skal man egentlig med folketinget? Har det overhovedet nogen mening, nogen fornuft, det, vi foretager os?

Jeg må sige, at i den debat, vi har hørt noget af foreløbig, er der så meget, der giver én en følelse af uvirkelighed, at spørgsmålet melder sig igen. Det drejer sig for mig først og fremmest om hele det økonomiske område. Spørgsmålet er jo ganske reelt: hvilke dele af den samfundsøkonomi, som vi bl. a. drøfter, har folketinget overhovedet nogen indflydelse på i det samfundssystem, vi lever under — og måske ganske særligt under den anvendelse af dette samfundssystem, som den nuværende regering repræsenterer? Vi har en række magtfaktorer i økonomien. Jeg har bemærket, at der er kommet en bog om magtspillet i Danmark, som bliver anmeldt sådan, at det nærmest er Den blå Bog og telefonbogen, man har anvendt. Når det drejer sig om økonomien, kan man dog benytte Statistisk Årbog ganske nyttigt til at finde ud af, hvilke magtfaktorer der er, og også i meget høj grad til at fastslå, at disse magtfaktorer er uden for folketingets kontrol, altså uden for demokratiet, uden for folkestyret.

Vi har Nationalbanken. Ja, jeg ved nok, at der er en forbindelse mellem regeringen og Nationalbanken, men jeg ved også som alle andre, at Nationalbanken i betydelig udstrækning er autonom, i betydelig udstrækning er med til at bestemme regeringens politik, som dermed bestemmer folketingsflertallets politik, som dermed bestemmer hele folketingets politik, og ikke omvendt.

Vi har forretningsbankerne, nogle økonomiske giganter, hvis virksomhed man egentlig kun virkelig kender fra reklamesiden, nemlig alle de smukke indsatser, hvorved man viser, at bankerne er befolkningens sande venner, og at de også vil klare folks flyttepapirer for dem, hvis de ikke kan finde ud af det selv. Hvad der egentlig er de store forretningsbankers rolle i samfundsøkonomien, får man meget lidt at vide om, og vi her, de folkevalgte, har så at sige ingen

indflydelse på det andet end den meget indirekte, der ligger i Nationalbankens forhandlinger med bankerne om kassereserver og bindinger og lignende sager.

Der er en række store og afgørende erhvervsvirksomheder, som med deres dispositioner er i stand til at påvirke samfundets udvikling på ganske afgørende måde. De er også i stand til at påvirke vores valutastituation; betalingspraksis med hensyn til udlandet kan i givne situationer medføre, at der pludselig opstår valutakriser. Erhvervsvirksomhederne har vi ingen kontakt med, vi har ingen kontrol med dem, vi kan undertiden ligge under for en pression fra dem.

Og så — ja, jeg tør næsten ikke sige det — er der også spørgsmålet om, hvor meget af de afgørelser, som formelt er folketingets, der i virkeligheden er truffet for os af embedsmænd, af forskellige organisationer, som har været i stand til at påvirke ministrene og påvirke flertallet.

Hvor mange afgørelser er i virkeligheden tilbage til os? Formelt set er der altså den del af økonomien, som hedder finanspolitikken, og det er vel næsten kun den; som folketinget har været med til at øve indflydelse på i den periode, den nuværende regering har siddet. Vi ved, hvordan den er blevet anvendt, hvordan vi ved flere lejligheder har fået en stramning igennem forhøjelse af momsen, igennem den særlige beskatning af lønmodtagerne — eller i hvert fald den udformning af beskatningen, som særlig har ramt lønmodtagerne. Vi ved, hvorledes man herigennem har prøvet at lave en kontraktion i det økonomiske system, formentlig og angiveligt til fordel for økonomien som helhed. Men samtidig er der drevet pengepolitik uden folketingets kontrol, i hvert fald blot med en efterfølgende kontrol over for de pågældende ministre, som vi naturligvis altid kunne give et mistillidsvotum, dels hvis vi kunne nænne det, dels kunne få flertal til det, og det kan godt være lidt svært lige i øjeblikket, men der kommer vel bedre dage efter denne. Denne pengepolitik har ført til en ekspansion uden virkelig samstemmighed med den måde, hvorpå man lavede kontraktion gennem finanspolitikken. Det bedste, eller værste, eksempel, er denne desperate pengeudpumpning, vi har haft igennem obligationskøbene fra midten af 1968 til foråret 1969, en penge-